Dawne Opole i kościół św. Sebastiana

w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu

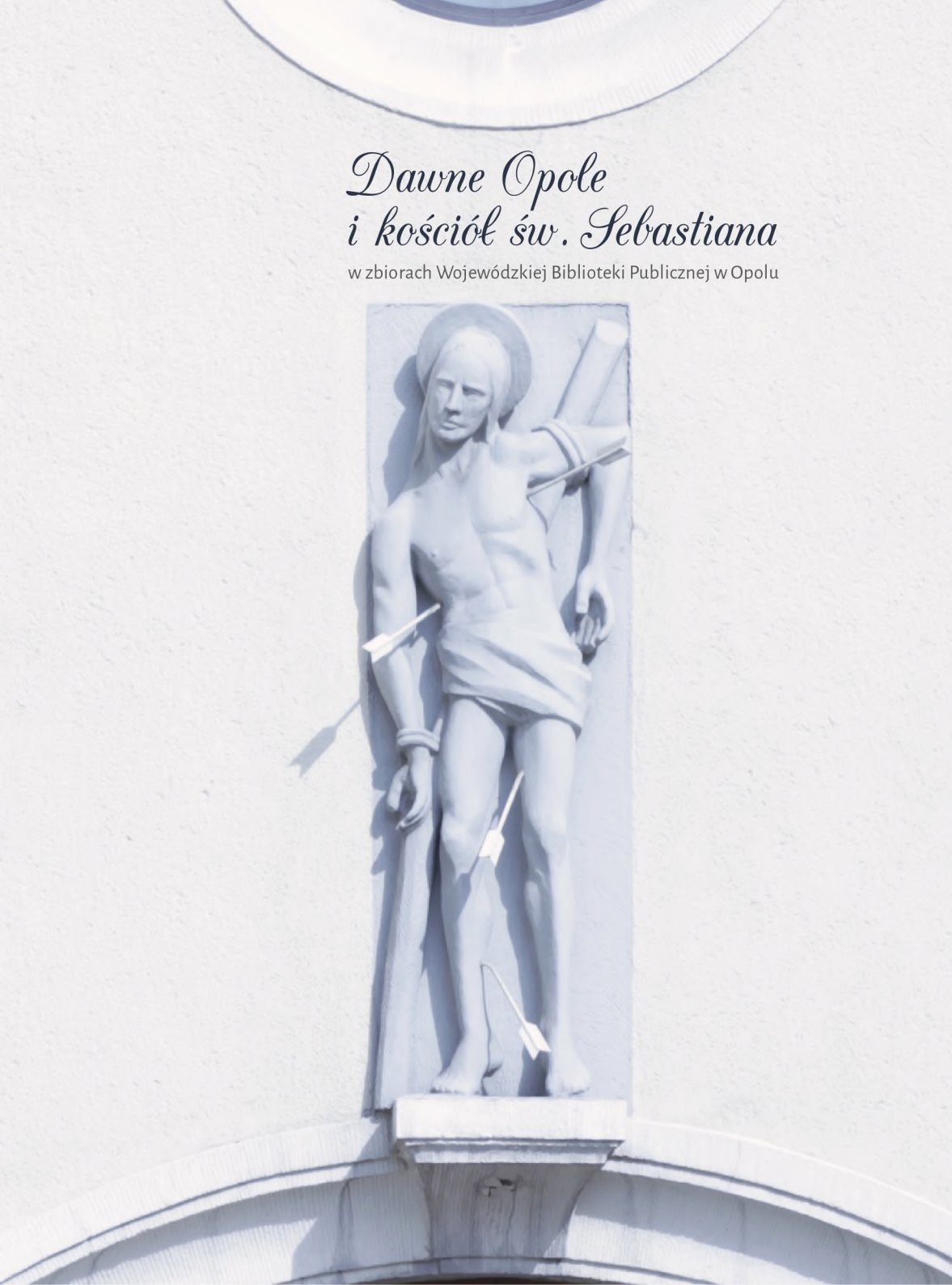

Dawne Opole i kościół św. Sebastiana

w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu

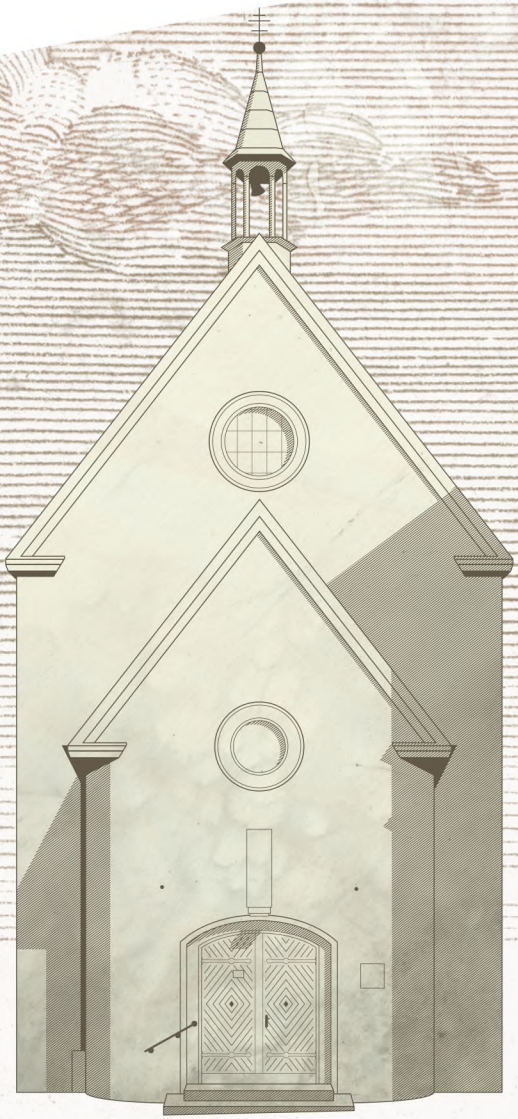

Na wystawie prezentujemy dawne widoki Opola. Są to przedwojenne fotografie rynku z ratuszem przed i po remoncie w latach 30-tych XX w., główne miejskie ulice - Krakowską, Ozimską, Koraszewskiego, place Wolności i Daszyńskiego, ujęcia znad Odry i Młynówki, kościół katedralny Świętego Krzyża, zabudowania nieistniejącego już dziś Zamku Piastowskiego oraz kościółek św. Sebastiana. Wystawę wzbogaca plan Opola z końca XIX wieku i panorama miasta z 1887 roku. Dodatkową ciekawostką jest wykaz nazwisk opolan zamieszkujących Plac Sebastiana. W spisie, pochodzącym z księgi adresowej Opola z 1926 r., podano wykonywane przez mieszkańców zawody. Zapewne interesujące będą również zdjęcia wnętrza urokliwego kościoła św. Sebastiana z lat 30-tych XX w.

Wszystkie prezentowane na wystawie materiały pochodzą ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, wiodącej książnicy regionu, w której gromadzi się, oprócz zbiorów współczesnych, także cenne zabytki piśmiennictwa i ikonografii. To właśnie przedwojenne zbiory ikonograficzne posłużyły do przygotowanie wystawy.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
w Opolu

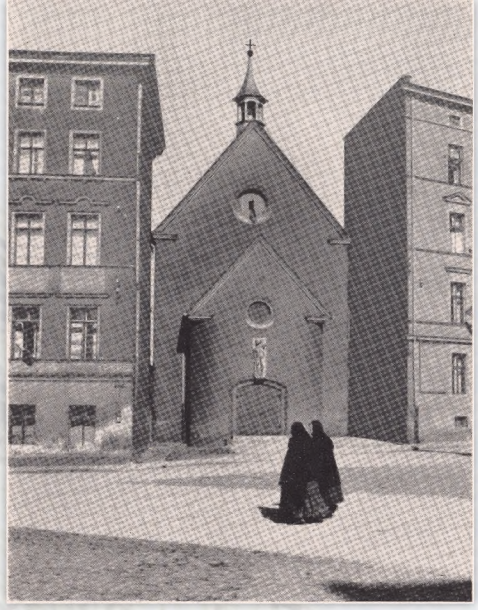

Dzisiejszy pl. św. Sebastiana był niegdyś targowiskiem opolskich garncarzy. Świadczy o tym nazwa *Töpfermarkt* pojawiająca się na dawnych planach miasta. W połowie XIX wieku miejscu temu nadano imię patrona chorych na choroby zakaźne.

Kościół wybudowany został w latach 1680 – 1696 w miejscu karczmy, do której zawitać miał podróżny zarażony dżumą. Choroba ta błyskawicznie rozprzestrzeniła się w mieście. Epidemia „czarnej śmierci" w ciągu kilku lat uśmierciła prawie co drugiego mieszkańca Opola. Po ustaniu zarazy ocalali opolanie wyburzyli karczmę i uzyskali zgodę biskupa na wybudowanie na jej miejscu kościoła. Ze względu na kształt działki kościółek jest niewielki oraz – wbrew tradycji – nieorientowany, tzn. ołtarz główny nie jest zwrócony na wschód, ale na północ.

Podczas konsekracji kościół otrzymał imię **św. Sebastiana.**

„(...) za czasów króla Gumberta cala Italia tak bardzo cierpiała od zarazy, że ledwie jeden drugiego zdołał grzebać, a zaraza ta najbardziej grasowała w Rzymie i w Pawii. Wówczas wielu ludzi własnymi oczyma widziało dobrego anioła, za którym szedł anioł zły, niosący oszczep, a anioł dobry wskazywał mu, gdzie ma uderzać i zabijać. Ilekroć zaś uderzał w jakiś dom, tylekroć wynoszono stamtąd zmarłych. Wówczas to pewnemu człowiekowi zostało z nieba objawione, iż zaraza ta nie ustanie, dopóki nie zbuduje się w Pawii ołtarza ku czci św. Sebastiana. Ołtarz ten istotnie wzniesiono w kościele św. Piotra w Okowach, a gdy się to stało, od razu ustąpiła owa plaga. Tamże przeniesiono z Rzymu relikwie św. Sebastiana. Ambroży we wstępie tak powiada: „Krew św. męczennika Sebastiana, Boże uwielbiony, przelana za wyznawanie imienia Twego, zarówno cuda Twoje nam objawia, ponieważ w moc przetwarza słabość, jak pragnieniom naszym pozwala osiągnąć skutek i słabym u Ciebie uzyskuje pomoc."

Fragment ze *Złotej legendy* Jakuba de Voragine

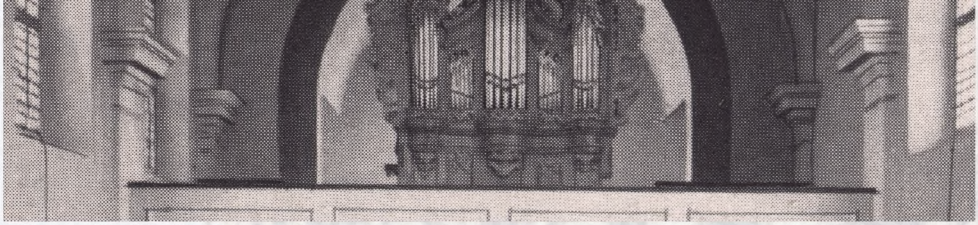

Zabytkowe barokowe organy w opolskim kościele św. Sebastiana w Opolu posiadają znaczące walory artystyczne i historyczne. Pochodzą z warsztatu znanej rodziny Schefflerów, brzeskich twórców organów z przełomu XVIII/XIX w. Opolskie organy zostały wykonane w 1744 r. przez Friedricha Wilhelma Schefflera, syna Gotfrieda, dla kościoła Jezuitów i stanowią dzisiaj najstarszy instrument organowy miasta Opola.

W 1812 r., po kasacie klasztoru Jezuitów w Opolu, organy nieczynne były przez 6 lat. 6 sierpnia 1818 r., dzięki porozumieniu władz miejskich i kościelnych, staraniem ks. Franza Paula zostały podarowane kościołowi św. Sebastiana. Informuje o tym wklejona do wiatrownicy tabliczka. Organy przeniósł i wyremontował organmistrz Antonius Noegebayer z Nysy. Kolejna gruntowna przebudowa organów, według projektu Hansa Ehla, miała miejsce w 1932 r. Wykonawcą był Karl Spiegel z Opola, co zostało zarejestrowane na trzeciej wklejce w wiatrownicy. Po wojnie nie dokumentowano napraw organów. Pierwsze naprawy polegały na wstawieniu nowych piszczałek prospektowych i strojeniu instrumentu. Organy z kościoła św. Sebastiana zostały wpisane do Rejestru Zabytków w Polsce w 1989 roku pod numerem Ks. B. t. V – 803/2/89. Kolejnych strojeń i napraw dokonywał Norbert Mnich z Nowej Wsi Królewskiej, a następnie w latach 90-tych Czesław Sułkowski z Opola. Wieloletnie starania Rektorów Kościoła doprowadziły do rozpoczęcia w sierpniu 2015 r. prac remontowo - konserwatorskich tego wartościowego instrumentu. Prac podjął się zakład „Organmistrzostwo Kamerton. Witold Wiesław Jeleń" z Olszynki gm. Lubrza w powiecie prudnickim. Pierwsze porenowacyjne brzmienie zostało nadane podczas Mszy Świętej w Wielkanoc 27 marca 2016 roku.

Widok Opola autorstwa Theodora Blätterbauera.
Wyd. Carl Flemming, Glogau 1887.

Silesiae Ducatus A Martino Helwigio Nisseni descriptus gegeben und verlegt 1650.

Silesiae Typus A Martino Helwigio Nissense descriptus et Nobili doctoque viro Domino Nicolao Rhedingero ded.
2. Theatrum Orbis Terrarum Abrahama Orteliusa, Antverpiae [1603].

Plan der Stadt
OPPELN
Angefertigt im Jahre 1894 durch den
Stadt-Baumeister
Schönherr.
1:3550.
Stadtgem. Oppeln
Dampf-Ziegelei.
Stadtgemeinde Oppeln.
Stadtgem. Oppeln.
Stadtgemeinde
Königliches Domainenamt
Sczerbano
Oder Strom
Boko-Insel
Gem: Kgl:

Widok z ok. 1870 r.
z: *Deutschlands Städtebau - Oppeln*, Berlin-Halensee: "Dari" Deutscher Architektur- und Industrie- Verlag 1926.

Prawobrzeżna część miasta od zachodu z Ostrówkiem i fragmentem wyspy Pasieka.
Wyd.: Kunstverlag Herm Lukowski, Breslau ok. 1920 r.

Panorama Opola od zachodu.
Wyd.: E. Raabe, Opole ok. 1898 r.

Widok z 1938 r.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

W czasie powodzi na pocz. XX w.
Wyd.: G.O.O. 1925 r.

Widok na północną część śródmieścia z katedrą i Młynówką.
Wyd.: Kunstverlag Bruno Scholz, Breslau ok. 1920 r.

Most nad kanałem.
Wyd.: Schöning, Lübeck ok. 1930 r.

Wnętrze katedry.
z: Die Bau- und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln, Breslau: W. G. Korn 1939

Wnętrze katedry.
z: Die Bau- und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln, Breslau: W. G. Korn 1939

Ul. Katedralna z bramą wjazdową do katedry.
Wyd.: Stengel & Co., Dresden ok. 1938 r.

Katedra na pocz. XX w.
Fotografia ze zbiorów WBP

Katedra w 1.30-tych XX w.
z: Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln, Breslau: W. G. Korn 1939.

Ulica Katedralna 12
z: Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln, Breslau: W. G. Korn 1939.

Katedra w 1876 r.
z: Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln, Breslau: W. G. Korn 1939.

Prawobrzeżna część miasta.
Wyd.: Reinische Kunstverlagsanstalt G.m. b. H., Wiesbaden ok. 1908 r.

Nieistniejąca wikarówka
z: Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln, Breslau: W. G. Korn 1939.

Otoczenie katedry.
Wyd.: Erdmann Raabe, Oppeln ok. 1915 r.

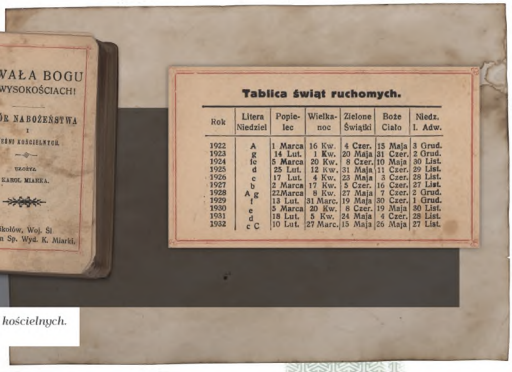

Tablica świąt ruchomych.

Rok	Litera Niedziel	Popielec	Wielkanoc	Zielone Świątki	Boże Ciało	Niedz. I. Adw.
1922	A	1 Marca	16 Kw.	4 Czer.	15 Maja	3 Grud.
1923	g	14 Lut.	1 Kw.	20 Maja	31 Czer.	2 Grud.
1924	fc	5 Marca	20 Kw.	8 Czer.	10 Maja	30 List.
1925	d	25 Lut.	12 Kw.	31 Maja	11 Czer.	29 List.
1926	c	17 Lut.	4 Kw.	23 Maja	3 Czer.	28 List.
1927	b	2 Marca	17 Kw.	5 Czer.	16 Czer.	27 List.
1928	A g	22 Marca	8 Kw.	27 Maja	7 Czer.	2 Grud.
1929	f	13 Lut.	31 Marc.	19 Maja	30 Czer.	1 Grud.
1930	e	5 Marca	20 Kw.	8 Czer.	19 Maja	30 List.
1931	d	18 Lut.	5 Kw.	24 Maja	4 Czer.	28 List.
1932	c C	10 Lut.	27 Marc.	15 Maja	26 Maja	27 List.

Modlitewnik *Chwała Bogu na wysokościach: wybór nabożeństwa i pieśni kościelnych.*
Wyd.: K. Miarka, Mikołów 1899.

Wnętrze kościoła w 1930 r.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Wnętrze kościoła w 1936 r.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Wnętrze kościoła w 1936 r.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Kościół w 1938 r.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Kościół w 1930 r.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Ślązaczki.
z: *Na Śląsku Opolskim*, Opole: Instytut Śląski 1987.

Ślązaczka.
z: *Na Śląsku Opolskim*, Opole: Instytut Śląski 1987.

DOSTATECZNY
ŚPIEWNIK
KOŚCIELNY I DOMOWY
WRAZ
Z KSIĄŻKĄ MODLITEWNĄ,
DLA WYGODY KATOLIKÓW
Z RÓŻNYCH KSIĄŻEK I ŚPIEWNIKÓW
ZEBRANY I UŁOŻONY.
POLECONY PRZEZ
JEGOMOŚCIWOTĘ, KSIĘDZA FAJDYGA, KSIĘDZA WIKARYUSZA
Melchiora de Diepenbrock
I
JAŚNIE WIELM. KSIĘDZA KLEMT, SUFRAGANA WROCŁAWSKIEGO
Daniela Latussek.
WYDANIE SZÓSTE.
NAKŁADEM WYDAWCY.
Do nabycia u Karola Siska w Sw. Annie.
Drukiem Tomasza Zalewskiego w Gliwicach.
1880.

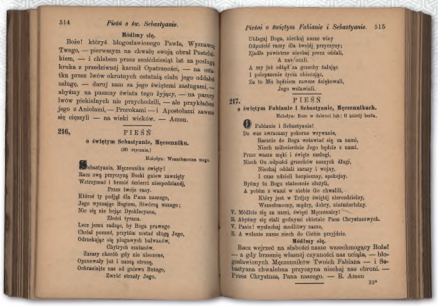

514 *Pieśń o św. Sebastyanie.*

Módlmy się.

Boże! którego błogosławionego Pawła, Wyznawcę Twego, — pierwszym na chwałę swoją obrał Piotrem, — i chlebem przez zmiłowaniem lat na podług kruka z przedniwszej karmił Opatrzności, — na ostatku przez lwów okrutnych ostatnią ciała jego odbiła ubiega, — darzyj nam za jego świętymi zasługami, abyśmy na pamięć świata tego żyjący, — na pamięć lwów piekielnych nie przychodzili, — ale przykładem jego u Aniołami, — Prorokami —i Apostołami zawsze się cieszyli — na wieki wieków. — Amen.

216. PIEŚŃ
o świętym Sebastyanie, Męczenniku.
(90 sylabowa.)
Melodya: Wszechmocna mogi.

Sebastyanie, Męczenniku święty!
Nam swą przyczynę Boski gniew zawiąty
Wstrzymuj i hamóż dotąd nieopatrzdaną,
Przez twoje mocy.
Ktoś ty podjął dla Pana zasługę,
Jego wyznając Bóstwo, Siedzącą wsługę;
Nie się ale bojąc Dyoklecyana,
Złości tyrana.
Lecz jemu radząc, by Boga prawego
Chciał poznać, przyjęła sobie długą Jego,
Odrzucając się głupowych bałwanów,
Ułżnych ostanów.
Zaszy okrzik gdy ale ukrzyżowa,
Opuszczały już i ucią strzą,
Ochwalając sam się przewo Boższy,
Zwiść strzały Jego,

Piotra o świętym Pawłowie i Sebastyanie. 515

Ukłapą Boga, niechaj nasze wiry
Odpuści rany dla twojej przyczyny,
Ujadu powietrze niechaj przez odbiór,
A. nas ochroń.
A my już odpał za grzechy tabiąc
I pokoymnie życia skończąc,
Za to Mu będziem zawsze dziękowali,
Jego wielbili.

217. PIEŚŃ
o świętym Fabianie i Sebastyanie, Męczennikach.
Melodya: Bom w dzieci lab: O ustej bela.

O Fabianie i Sebastyanie!
Do nas zwracamy pokorne wzywania,
Racoria do Boga wstawiać się za nami,
Niech miłosierdzie Jego będzie z nami.
Przez wasze męki i cnyje cudnej,
Niech On odpuści grzechów naszych długi,
Niechaj odbali zarazy i wojny,
I czas udzieli bezpieczny, spokojny.
Spójcy Ci Boga skłoniwszy chwały,
A pełen z wami w niebie Go chwalili.
Który jest w Trójcy świętej chwaleblany,
Wszechmocny, wędzy, dobry, miłosierdzący.
V. Módlcie się za nami, święci Męczennicy!
R. Abyśmy się stali godnymi obietnic Pana Chrystusowych.
V. Panie! wysłuchaj modlitwy naszej,
R. A wołanie nasze niech do Ciebie przyjdzie.

Módlmy się.

Racz wejrzeć na słabości nasze wszechmogący Boże! — a gdy brzemię wlasnej czynności nas tężąc, — błagodawiecych Męczenników Twoich Fabiana — i Sebastyana chwalebna przyczyna niechaj nas chroni. — Przez Chrystusa, Pana naszego. — R. Amen

33*

Dostateczny śpiewnik kościelny i domowy wraz z książką modlitewną, dla wygody katolików z różnych książek i śpiewników zebrany i ułożony polecony przez Melchiora de Diepenbrock i Daniela Latussek.
Gliwice: Druk. T. Zalewskiego 1880.

Damenschneiderinnen.

Abzug Olga und Hedwig, Malapanerstraße 14.
Bansemer Olga, Nikolaistr. 14.
Bogdal Gertrud, Krakauerstr. 15.
Corvin Agnes, Karlsstr. 20.
Czichos Emma, Wilhelmspl. 4.
Czober Gertrud, Oderstr. 15.
Drahtschmidt Mathilde, Vorwerkstr. 2.
Dreßler Anna, Oderstraße 18.
Eifler Helene, Zimmerstr. 75.
Elsner Albine, Groß-Strehlitzerstr. 7.
Fengler Elisabeth, Zimmerstr. 75.
Friedrich Franziska, Bleichstr. 19.
Gwiosda Klara, Krakauerstr. 44.
Golly Olga, Malapanerstr. 40.
Hiller Pauline, Kakauerstr. 2.
Hoffmann Angelika, Nikolaistr. 26.
Janorschke Helene, Wilhelmsplatz 9.
Jung Martha, Gartenstr. 25.
Kiek Marie, Adalbertstr. 14.
Klaß Anna, Fesselstr. 7.
Klaß Marta, Rosenbergerstr. 19.
Klose Auguste, Krakauerstr. 39.
Krzyzek Josefine, Zimmerstr. 95.
Kurz Hedwig, Malapanerstr. 40.
Langer Elisabeth, Fesselstr. 16.
Lehnert Berta, Sebastiansplatz 5.
Lehnert Marta, Wilhelmsplatz 10.
Linke Albine, Groß-Strehlitzerstr. 7.
Lippmann Berta, Fesselstr. 2.

Sebastiansplatz

1. E. Spinner, Marta, Wwe.
Hannar, Friedrich, Rentenempfänger.
Klose, Mathilde, Näherin.
Langer, Johanna, Verkäuferin.
Schüller, Richard, Klempner.
Schüller, Max, Arbeiter.
Schmidt, Alwine, Wwe.
Wrobel, Leopold, Klempner.
2. E. Hartwig, Albert, Kaufmann.
Janowszczyk, Josef, Eisenb.-Arbeiter.
Kiebel, Karl, Buchbinder.
Kostrzewa, Johann, Arbeiter.
Rudolf, Marie.
Bölkel, Martha, Wwe.
3. E. Klimpke, Albertine, Roßschlächterei.
Klimpke, Eleonore.
4. E. Geiger, Selma, Wwe.
Bielski, Franz, Bäckermeister.
Broy, Anna, Wwe.
Czeczok, Wilhelm.
Czerner, Valeska, Wwe.
Gamroth, Franz, Eisenb.-Oberschaffn
Gbur, Peter, Postschaffner.
Geiger, Otto, Installateur.
Gerstel, Hildegard, Verkäuferin.
Geiger, Willy, Redakteur.
Gruhn, Eduard, Bäckereiinhaber.
Hildebrandt, Bernhard, Chauffeur.
Klink, Matthias, Arbeiter.
Krzikalla, Anton, Kaufmann.
Lyschik, Georg, Arbeiter.
Millek, Johann, Schweizer.
Nossol, Pauline, Wwe.
Sonntag, Max, Seiler.
Weiser, Marie, Arbeiterin.
Dewor, Heinz.
Boge, Walter, Konditor.
Hütter, Willy, Bäcker.
Steuer, Luise.
Bönsch, Julius, Bäcker.
Geier, Frieda, Expedientin.
Müller, Anna.
Wurst, Johann, Tischler.
Wienziers, Paul, Mechaniker.
Pazulla, Karl, Arbeiter.
5. E. Winkler, Karl, Tapezierer.
Gern, Paul, Lok.-Führer a. W.
Grützner, Marie, Wwe.
Grützner, Karl.
Johna, Alois, Bankbeamter.
Kamyczek, Robert, Kaufmann.
Kurtz, Felix, Kanzlei-Sekretär.
Lehnert, Bertha, Damenschneiderin.
Lichteblau, Martha, Wwe.
Mikosch, Josef, Monteur.
Paschke, August, Vorschullehrer i. R.
Schampera, Anna, Schneiderin.
Surek, Martha.
6. E. Wotzka, Gertrud.
Wotzka, Johannes, Rektor.
Belica, Emma, Wwe.
Hecke Marie, ohne Beruf.
Joschko, Johanna, Schneiderin.
Knosalla, Hedwig, Pflegetochter.
Kubetz, Franz, Ing. und Chemiker.
Kubetz, Anna, Wwe.
Lysson, Luzie, ohne Beruf.
Preißner, Johanna, ohne Beruf.
Zajonz, Ignatz, Schaffner.
Kusch, Alois, Lehrer.
Dr. jur. Witschel, Gerhard, Referent des Reichsentschädigungsamtes.
Morawietz, Luzie.
7. E. Cebulla, Alexander, Schuhmachermeister.
Mittek, Alois, Arbeiter.
Müller, Franziska, Wwe.
Reinosch, Rafael, Böttcher.
Stottko, Franz, Mechanikermeister.
7a. E. Klutzny, Franziska, Wwe.
Achterberg, Georg, Lehrer.
Kaschowitz, Bruno, Zollassistent.
Nowak, Richard, Schlosser.
Ukley, Rosina, ohne Beruf.
Gallisch, Oswald, Verw.-Obersekretär.
8. E. Mendla, Arthur, Tischlermeister.
Beck, Martha, Wwe.
Bednorz, Alfred, Tel.-Praktikant.
Bleiber, Robert, Schlosser.
Buschalla, Hedwig, Wwe.
Buschalla, Irmtraud.
Ciasto, Josef, Tapezierer.
Hennek, Paul, Oberpostschaffner.
Kollek, Emma, Wwe.
Karisch, Robert, Vollziehungsbeamter.
Lojewski, Paul, Frisör.
Mai, Marie, Wwe.
Mendla, Alma, ohne Beruf.
Retter, Martha, Wwe.
Weindok, Wilhelm, Rendant.
Wosnitzki, Anna, Händlerin.
Goebel, Bruno, Tel.-Praktikant.
Skoruppa, Paul, Geschäftsführer.
9. E. Jauernig.
Wieczorek, Gustav, Monteur und Hausverwalter.
Cwik, Theodor, Bäckermeister.
Diedler, Karl, Oberpostschaffner a. D.
Dudek, Josef, Kaufmann.
Kabus, Irmgard, Haustochter.
Klinnert, Walter, Eisenb.-Bediensteter.
Liebig, Karl, Steuersupernumerar.
Orzechowski, Wilhelm, Arbeiter.
Rogosch, Richard, Kaufmann.
Schwiertnia, Paul
Schwitalla, Albert, Kaufmann.
Stanislowski, Arthur, Oberpostsekr.
Tille, Paul, Strafanstalts-Oberwachtm.
Woitynczka, Jakob, Hilfsschaffner.
Cwik, Johann, Kaufmann.
Diedler, Anna.
Sadlo, Georg, Buchdrucker.
Mohr, Heinrich, Prokurist.
Schwarzburd, Chaim, Kaufmann.
Tudyka, August, Verkäufer.
Gimmler, Herbert, Kellner.
11. E. Leja, Theodor, Schuhmachermstr.
Bizler, Gustav, Kaufmann.
Ebach, Artur, Anstreicher.
Gebauer, Marie.
Hensel, Arthur, Buchdrucker.
Krzossek, Max, Maschinist.
Meyer, Klara, Bedienungsfrau.
Michalsch, Alfons, Tel.-Arbeiter.
Natusch, Hedwig, Wwe.
Sussek, Anna, Bedienungsfrau.
Saechi, Sigrid, Chorsängerin und Tänzerin
Baselau, Kurt, Schauspieler.
Czech, Alfred, Schneider.
12. E. Frenzel, Martha.
Frenzel, Friedrich, Schriftsetzer und Hausverwalter.
Bartylla, Franz, Böttcher.
Burghardt Marie, Schneiderin.
Gaertig, Richard, Maler.
Heße, Emil, Frisör.
Jaeschke, Paul, Glasermeister.
Michalski, Melhira, Arbeiterin.
Osterwinter, Erich, Schriftsetzer.
Siron, Johann, Pol.-Oberwachtmeister.
Tatura, Adalbert, Arbeiter.
Waßer, Rudolf, Tischler.
Zielinski, Marie.
13. E. Baron, Heinrich, Schlossermeister.
Brauner, Josef, Gastwirt.
Brauner, Karl, Kutscher.
Kokott, Max, Kaufmann.
Kokott, Alfred, Lehrer.
Kolodziej, Alfred.
Matheszczyk, Julius, Amtsgehilfe.
Nitsche, Robert, Wächter.
Pauly, Ewald, Amtsgehilfe.
Tatura, Theodor, Frisör.
Ullmann, Geschwister.
Wieczorek, Rosalie, Rentenempf.
Wieschalla, Paul, Tapezierer.
14. E. Leja, Theodor, Schuhmachermstr.
Fengler, Johann, Kutscher.
Grützner, Josef, Schuhmachermeister.
Kalla, Franz, Töpfer.
Kruber, Robert, Vorhandwerker.
Merkert, Wilhelm, Lok.-Führer a. D.
Moch, Josef, Schuhmacher.
Muschalla, Josef, Kraftwagenführer.
Nowainski, Franz, Arbeiter.
Reisner, Max, Bäckermeister.
Seltmann, Anna, Wwe.
Wittig, Hermann, Uhrmacher.
Giersberg, Richard, Installateur.
Klembt, Josef, Töpfermeister.
15. E. Wolff's Erben.
Bartsch, Franz, Gärtner.
Kondziora Anton, Kaufmann.
Malerczyk, Johannes, Schneidermstr.
Mathea, Johann, Kutscher.
Opielka, August, Steuersekretär.
Pelka, Erich, Drogist.
Pischel, August, Ingenieur.
Rzany, Albert.
Schalk, Karl, Lehrer.
Schyma, Franz, Drogist.
Wolff, Martha, ohne Beruf.
Passon, Johann, Reg.-Sekretär.
Tkocz, Wilhelm, Handlungsgehilfe.
Standtke, Martha, Kontoristin.

Tapezierer und Dekorateure.

Burkhardt Karl jun., Nikolaistr. 42.
Ciasto Josef, Sebastianspl. 8.
Corvin Fritz, Adalbertstr. 1.
Famulla Karl, Sternstr. 22.
Galla u. Wowro, Polsterei, Hospitalstraße 11.
Grützner Bernhard, Zimmerstr. 85.
... Robert, Adalbertstr. 11.
... 20.
... lstr. 17.
... 20.
... uerstr. 57.
... bergerstr. 1.
... bertstr. 5.
... lstr. 7.
Thill Hans, ... eur, Krakauerstraße 26.
Warkus Karl, Regierungspl. 3.
Wießalla Paul, Sebastianspl. 13.
Winkler Karl, Sebastianspl. 5.

Bäcker.

Bartelt Josef, Falkenbergerstr. 5.
Buchmann Franz, Bleichstr. 20.
Buchner Max, Oderstr. 9.
Buhl Georg, Karlsstr. 29.
Burchardt Karl, Krakauerstr. 36.
Cieslik Franz, Gartenstr. 21.
Cimbollek Richard, Karlsstr. 17.
Cwik Theodor, Sebastiansplatz 15.
Czieslik Ernestine, Zimmerstr. 113.

Schneider.

Malecha August, Krakauerstr. 47.
Malerczyk Johann, Sebastianspl. 15.
Meergans Hugo, Ring 14.
Michalla Richard, Malapanerstr. 24.
Mraß Ludwig, Malapanerstr. 11.

Gelbgießer.

Gnitka Alfons, Lindenstraße 5.
Sedlag Hermann, Sebastitnsplatz 9.

Töpfer und Ofensetzer.

Badura Johann, Porschstr. 4.
Badura Georg, Kirchplatz.
Golz u. Malich, Sternstr. 31.
Klembt Josef jr., Sebastianspl. 14.
... rnstr. 27.
... lapanerstr. 22/24.
... ner, Gartenstr. 20.

Uhrmacher.

Waliczek Hans, Moltkestr. 16.
Walter Gotthard, Malapanerstr. 5.
Weiß Adolf, Porschstr. 7.
Wittich Hermann, Sebastianspl. 14.
Wutke Max, Oderstr. 12.

Schuhmacher.

Appel Albert, Krakauerstr. 47.
Brilla Franz, Breslauerpl. 7.
Brylla Josef, Kräuterei 13.
Brzesina Valentin, Breslauerpl. 11.
Buhl Franz, Malapanerstr. 19.
Burghardt Paul, Kirchstr. 2.
Czech Ferdinand, Karlspl. 2.
Czech ...
Czerni...
Dlugos...
Debudc...
Dyga ...
Garus ...
Gattne...
Gatzka ...
Gawlitz ...
Gluch ...
Golla ...
Gorzkulla Andreas, Bleichstr. 33.
Grundei August, Krakauerstr. 34 a.
Grüttner Eduard, Nikolaistr. 40.
Grützner Josef, Sebastiansplatz 14.

Hebammen.

Baron Franziska, Breslauerplatz 18.
Bittner Rosalie, Porschstr. 1.
Blasius Marie, Oderstraße 2.
Fudalla Marie, Zimmerstr. 31.
Klimek Marie, Zimmerstr. 35.
Langner Emma, Oderstr. 20.
Piekorz Johanna, Sebastiansplatz 11.
Strencioch Elisabeth, Vogtstr. 10.
Sturm Amalie, Bismarckstr. 21.
Schirmeisen Lucia, Malapanerstr. 3.
Woitusch Julie, Auenstr. 3.

Buchbinder.

Bzdik Oskar, Rosenbergerstr. 5.
Hartmann Friedrich, Adalbertstr. 11.
Kiebel Karl, Sebastiansplatz 3.
Kolbe Ernst, Breslauerstr. 6.
Schneider Otto, Krakauerstr. 41.
Weinhold Max, Porschstr. 1.

Mechaniker.

Biehl Paul, Karlsstr. 4.
Foerster Herbert, Bismarckstr. 8.
Kampa Josef, Breslauerplatz 16.
Kraus Rudolf, Augustastr. 2.
Krause Peter, Sternstr. 19.
Lorenz Margarete, Wilhelmspl. 4.
Mainka Erich u. Co., Zimmerstr. 41.
Gebr. Matuschek, Malapanerstr. 55.
Melzer Erich, Malapanerstr. 34.
Podiwin Paul, Karlstraße 20.
Rother Willy, Groß-Strehlitzerstr. 7.
Rzitka Josef, Breslauerplatz 4.
Seibt Heinrich, Nikolaistr. 14.
Schodlok Johann, Porschstr. 2.
Stottko Franz, Sebastiansplatz 7.
Wienziers Paul, Sebastianspl. 4.
Wodniok Alex, Bismarckstr. 6.

Töpfer und Ofensetzer.

Badura Johann, Porschstr. 4.
Badura Georg, Kirchplatz.
Golz u. Malich, Sternstr. 31.
Klembt Josef jr., Sebastianspl. 14.
Roczek Alfred, Sternstr. 27.
Roczek Oskar, Malapanerstr. 22/24.
Fa. Krug u. Reißner, Gartenstr. 20.
Waliczek Hans, Moltkestr. 16.
Walter Gotthard, Malapanerstr. 5.
Weiß Adolf, Porschstr. 7.
Wittich Hermann, Sebastianspl. 14.
Wutke Max, Oderstr. 12.

J. NIESLON, OPPELN
MALERMEISTER
Augustinistraße 2, am Sebastiansplatz

Zeitgemäße Zimmermalerei, Fassaden und
Schildermalerei in jeder Ausführung

Mistrz malarski J. Nieslon, ulica Łangowskiego przy Placu Sebastiana.

PAUL JÄSCHKE
GLASERMEISTER
OPPELN / SEBASTIANSPLATZ 12

Mistrz szklarski Paul Jäschke, Plac Sebastiana 12.

G. Ciasto vorm. K. Kiebel
Buchbindermstr.
Sebastianstraße 4 / Fernsprecher Nr. 3512

Introligator G. Ciasto (niegdyś K. Kiebel), ulica Malczewskiego 4.

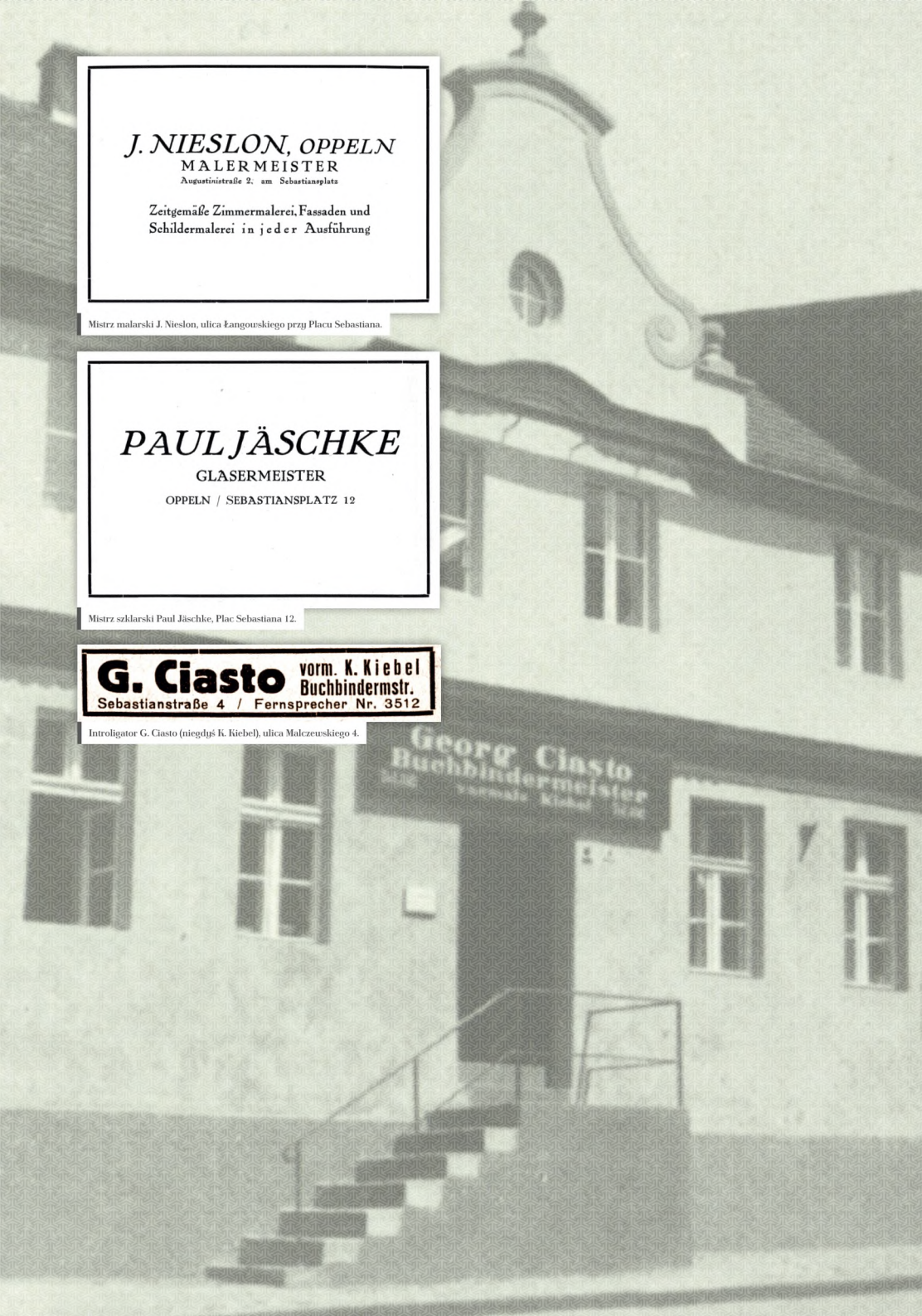

Rynek 5-7.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Rynek 12/13.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Rynek.
z: *Deutschlands Städtebau - Oppeln*, Berlin-Halensee: "Dari" Deutscher Architektur- und Industrie- Verlag 1926.

Rynek 10.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Zachodnia strona rynku w dzień targowy.
Wyd.: Gold Engelbert, Oppeln ok. 1920 r.

Fragment rynku i ulicy Koraszewskiego z widokiem na katedrę.
Wyd.: Kunstverlag Bruno Scholz, Breslau 1914 r.

Rynek.
z: *Deutschlands Städtebau - Oppeln*, Berlin-Halensee: "Dari" Deutscher Architektur- und Industrie- Verlag 1926.

Ulica Koraszewskiego 7-9.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Rynek 13.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Rynek 30-32.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

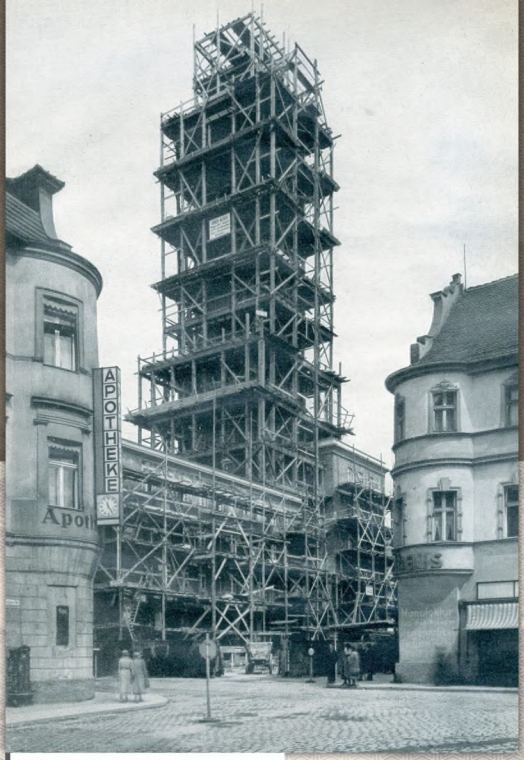

Wieża ratusza w czasie odbudowy.
z: *Das Oppelner Rathaus*, Oppeln: Verlag der "Oberschlesier" 1936.

Nowa wieża ratusza.
z: *Das Oppelner Rathaus*, Oppeln: Verlag der "Oberschlesier" 1936.

Ratusz przed 1933 r.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Ratusz przed 1933 r.
z: *Die Bau = und Kunstdenkmäler des Stadtkreises Oppeln*, Breslau: W. G. Korn 1939.

Ratusz, ok. 1919 r.

Widok na zamek od strony wschodniej.
Wyd.: Ottmar Zieher, München ok. 1920 r.

Po rozebraniu zamku w latach 30-tych.
z: Na Śląsku Opolskim, Opole: Instytut Śląski 1987.

Zamek Piastowski na początku XX w.

Dzisiejsza ulica Bronisława Koraszewskiego, ok. 1920 r.

Widok na zamek od strony wschodniej.
Wyd.: Ottmar Zieher, München ok. 1920 r.

Ulica Krakowska od strony dworca kolejowego, ok. 1912 r.

Ulica Krakowska w stronę dworca kolejowego.
Wyd.: Bruno Scholz, Breslau ok. 1910 r.

Ulica 1 Maja.
Wyd.: Bruno Scholz, Breslau ok. 1900 r.

Fontanna *Ceres* na pocz. XX w.

Fontanna *Ceres*.
Wyd.: Verlag A. Bröse, Breslau ok. 1930 r.

Plac Daszyńskiego w latach 20-tych XX w.

Plac Daszyńskiego.
Wyd.: Erdmann Raabe, Oppeln ok. 1912 r.

Plac Daszyńskiego.
Wyd.: Kunstverlag Fabian u. Comp., Breslau ok. 1915 r.

Plac Daszyńskiego.
Wyd.: Bruno Scholz, Breslau ok. 1920 r.

z: Führer durch Oppeln und Umgegend, Oppeln: Hermann Muschner [po 1907].

Fragment ulicy Ozimskiej od strony ulicy Reymonta.
Wyd.: Stengel u. Co.G.m.b.H., Dresden ok. 1936 r.

Gmach Rejencji.
z: Führer durch Oppeln und Umgegend, Oppeln: Hermann Muschner [po 1907].

Widok z wieży ratusza, ok. 1939 r.

Kościół „na górce", ok. 1925 r.

Ulica Krakouska od strony Plac Wolności z nieistniejącym już dziś narożnym budynkiem.
Wyd.: Graph. Verl. - Aust., GmbH., Breslau ok. 1915 r.

Dzisiejszy kościół o. franciszkanów, ok. 1920 r.

Ulica Krakowska od strony dworca.
Wyd.: Herman Lukowski, Breslau ok. 1912 r.

Rejencja, ok. 1910 r.

Domek lodowy z przystanią i z synagogą w tle.
Wyd.: Herman Lukowski, Breslau ok. 1920 r.

Róg ulic Krakowskiej i Damrota z istniejącym do dziś budynkiem narożnym, ok. 1915 r.

Widok w stronę Zaodrza.
Wyd.: P.C. &Co., Breslau ok. 1915 r.

Prawobrzeżna część Opola.
Wyd.: Ottmar Zieher, München ok. 1916 r.

Młynówka.
Wyd.: Ottmar Zieher, München ok. 1915 r.

Widok od strony zamku.
Wyd.: Ottmar Zieher, Breslau ok. 1920 r.

Widoki Opola.
Wyd.: Ottmar Zieher, München ok. 1920 r.

Nad Młynówką.
Wyd.: Ottmar Zieher, München ok. 1922 r.

Opole.
Wyd.: Kunstverlag Bruno Scholz, Breslau ok. 1915 r.

Kościół Świętej Trójcy, ok. 1920 r.

Zamek Piastowski znad Młynówki, ok. 1920 r.

Widok Opola z pocz. XX w.